

Érvekkel élő publicista

Világnézeti, politikai kérdésekben szeretem a nyílt, ködösítés nélküli, egyenes állásfoglalást. Életünk során — a sokszorosan megcsúszolt XX. században — annyiszor visszaéltek az emberi szóval: az állásfoglalások, az ígéretek, a szebb jelent és jövőt ecsetelő fogadkozások olyan sok esetben csapták be a térségünkben élő embert, hogy a hitelesség, a férfias becsület és a megbízhatóság eleve devalválódott.

Éppen az elmondottak alapján kell megbecsülnünk az őszinte és kertelés nélküli lényeglátást, a mellébeszélést megvető, igaz emberi kiállást a közélet mezejére, amely kevés jelenkori írónak és publicistának a sajátossága. Szalay Károly irodalomtörténész, számos monográfia, regény és publicisztikai írás szerzője a fenti követelmények alapján „ritka madara” a hazai sajtónak és literatúrájának.

Ferencsik János, a magyar zenei élet egyik legjelentősebb személyisége találoán jegyezte meg, hogy a zenészek és énekesek produkciója akkor jó, ha „kupán vágják a hangot” — vagyis ha pontosan, tisztán intonálnak.

Ez a „pontos intonáció”, vagyis a helyes és igaz érvelés ismerhető föl Szalay Károly hírlapi cikkeiben, sok esetben vezércikknek minősülő, tömör elemzéseiben.

Csak kiragadva néhányat, mintegy szűrőpróbaként: „A kommunizmus veszélyes üzem. Maradványaitól nehéz megszabadulni.” „A kezdetől rothadó szocializmus”, „Panelek fogságában élünk. Nem a házakéban, hanem a pannelpolitikai frázisokéban...” A baloldali csoport „sajtolónak, présnek fogja föl a sajtót... Nyomásra, kényszerítésre, fenyegetőzésre, lejáratásra használja föl”. „A megromlott szavak ideje lejárt.”

Szalaynak jóformán minden cikke frappáns és újkeletű szlogeneket tartalmaz, s ezek köré épülnek azok a rendkívül tartós „érvfalak”, melyeken porrá zúzódnak az ellenfél hazug és valóságot elferdítő megnyilvánulásai.

„Nem eltitkolni, hanem leleplezni a látszat mögötti kiábrándító lényegét” — írja a *Gulyáskommunizmus* című markáns cikkében. A történelmi valóság talaján áll, amikor több helyen is megfogalmazza, hogy a kommunista „rendszer hivatalos bukása után még máig sem fogták föl, hogy generációk életét tették tönkre, silányították meg.” XX. századunk több periódusában érvényesül az a kissé cinikus, de jellemző napóleoni mondás — utal Szalay a korábbi századokból hozott példára — hogy „egy

ember halála tragédia, sok emberé statisztika.”

Ép ésszel alig fogható föl, hogy a lakosság nagy része miképp adhat hitelt olyan múlttal rendelkező csoportoknak és egyéneknek, akik minden téren az elszegényedés, az anyagi és erkölcsi züllesztés, a nemzeti és a keresztény múlt iránti közöny állapotába süllyesztették ezt az országot.

Az irodalom aspektusából nézve is számos pontos megállapítás jellemzi Szalay írásait. A bukott kommunizmus legtalálhatóbb jellemzését Márai Sándortól veszi át, és transzponálja több irodalmi vetületű cikk fókuszába. „Magyarországban őrségváltásról beszélnek. Az őrségváltás ürügy, hogy egyik kommunista félreállítsa a másik kommunistát, és így mentegesse a kommunista rendszert.”

Márai váteszes gondolatát a több irányba is tekintő polgár-utód Szalay tekintélytörő munkássága, helyi ismerete és töretlen magyarságtudata még inkább kiszélesíti.

Minden sallangtól, stíláris túlcifrázástól mentesek ezek az írások, mégis sok helyen művészien leleményesnek érezzük sok-sok rátapintását. Szalay Károly publicisztikáját történelmi tények s érvek igazolják és hitelesítik; mondatai egybecsengenek a haza szívdobbanásaival.

Szeghalmi Elemér